

Regeling van de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, mede namens de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 6 maart 2025, nr. WJZ/97397104, tot wijziging van de Omgevingsregeling in verband met het aanwijzen van de omgevingsDNA-methode als erkende maatregel ter invulling van de specifieke zorgplicht bij de na-isolatie van de spouwmuur van grondgebonden woningen

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, mede namens de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

Gelet op artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet;

Besluit:

ARTIKEL I

De Omgevingsregeling wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan afdeling 4.7 wordt een paragraaf toegevoegd, luidende:

§ 4.7.4. Flora- en fauna-activiteiten: erkende maatregel specifieke zorgplicht

Artikel 4.31b (toepassingsbereik)

De paragraaf is van toepassing op het treffen van maatregelen ter invulling van artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving, bij de vaststelling van de aanwezigheid van, of het gebruik door soorten, genoemd in artikel 4.31c, tweede lid, bij de na-isolatie van de spouwmuur van een grondgebonden woning.

Artikel 4.31c (erkende maatregel specifieke zorgplicht: omgevingsDNA)

1. Aan de verplichting om voorafgaand aan het na-isoleren van de spouwmuur van een grondgebonden woning na te gaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van soorten op van de locatie waarop die activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie of van het gebruik door soorten van die locatie, bedoeld in artikel 11.27, tweede lid, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving, wordt in ieder geval voldaan als voorafgaand aan die flora- en fauna-activiteit de Beoordelingsrichtlijn omgevingsDNA-methode, als bedoeld in bijlage II, wordt toegepast.
2. Voor de toepassing van het eerste lid worden onder soorten verstaan dieren als bedoeld in tabel 4.31c.

Tabel 4.31c (vleermuizen)

baardvleermuis (<i>Myotis mystacinus</i>)
bosvleermuis (<i>Nyctalus leisleri</i>)
brandt's vleermuis (<i>Myotis brandtii</i>)
gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)
gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)
ingekorven vleermuis (<i>Myotis emarginatus</i>)
kleine dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)

laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)
meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>)
rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>)
ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)
tweekleurige vleermuis (<i>Vespertilio murinus</i>)
watervleermuis (<i>Myotis daubent</i>)

3. Het eerste lid is niet van toepassing als de na-isolatie plaatsvindt in een gebied waarvoor geldt dat door gedeputeerde staten een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit voor na-isolatie van spouwmuren is verleend dat samenhangt met een soortenmanagementplan voor vleermuizen dat is vastgesteld door het gemeentebestuur of het provinciebestuur.

B

In bijlage I, onderdeel A, wordt in de alfabetische volgorde ingevoegd:

Soortenmanagementplan: een beleidsplan gericht op het versterken van de staat van instandhouding van beschermde diersoorten binnen een gemeente of enkele gemeenten, berustend op ecologisch onderzoek, op basis waarvan een omgevingsvergunning wordt verleend ter versnelling van de energiebesparende isolatie van de thermische schil van gebouwen in de gebouwde omgeving.

C

In bijlage II wordt de volgende rij in de alfabetische volgorde ingevoegd:

Beoordelingsrichtlijn omgevingsDNA-methode	Beoordelingsrichtlijn Insula Certificatie-200 uitgebreid sporenonderzoek middels E-DNA	28 februari 2025	www.insula-certificatie.nl	Hoofdstuk 4 van deze regeling
--	--	------------------	--	-------------------------------

D

In Bijlage XIV, Onderdeel 3 Gebouwen, Categorie: Isolatie van de schil, wordt in de rij met betrekking tot Technische randvoorwaarden 'Wet natuurbescherming' vervangen door 'Besluit activiteiten leefomgeving'.

ARTIKEL II

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

's-Gravenhage, 6 maart 2025

*De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J.F. Rummenie*

TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

Deze regeling tot wijziging van de Omgevingsregeling (hierna: wijzigingsregeling) strekt ertoe dat door middel van het toepassen van de omgevingsDNA¹-methode en de bijbehorende werkwijze wordt voldaan aan de specifieke zorgplicht ten aanzien van flora- en fauna-activiteiten (hierna: specifieke zorgplicht)² waar bedrijven en woningeigenaren aan moeten voldoen bij het na-isoleren van de spouwmuur van grondgebonden woningen.³

Een ieder die een activiteit verricht met mogelijke nadelige gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten (flora- en faun-activiteit), is onder meer verplicht tot het voorkomen, beperken of ongedaan maken van mogelijke gevolgen van die flora- en fauna-activiteiten op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Dit speelt onder andere bij het na-isoleren van grondgebonden woningen. Deze wijzigingsregeling voorziet door het opnemen van de omgevingsDNA-methode als erkende maatregel in de Omgevingsregeling, in een invulling van het vereiste voorafgaand aan de activiteit na te gaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van vleermuizen.⁴

In deze toelichting wordt eerst ingegaan op de achtergrond, de probleembeschrijving en het doel van deze wijzigingsregeling (paragraaf 2) en een toelichting op de onderzoeken m.b.t. de omgevingsDNA-methode (paragraaf 3). Daarna wordt de relatie van de omgevingsDNA-methode tot andere methoden toegelicht (paragraaf 4) en wordt het juridisch kader achter de omgevingsDNA-methode als invulling van de specifieke zorgplicht beschreven (paragraaf 5). Daarna wordt de omgevingsDNA-methode in de uitvoering middels een beoordelingsrichtlijn toegelicht (paragraaf 6). De algemene toelichting wordt afgesloten met de effecten van deze wijzigingsregeling (paragraaf 7), een beschrijving van de belanghebbenden (paragraaf 8) en de uitkomsten van de consultatie (paragraaf 9). Tot slot is een artikelsgewijze toelichting opgenomen.

2. Achtergrond, probleembeschrijving en doel van de regeling

2.1. Achtergrond

In het kader van de energietransitie is er sprake van een enorme opgave om te voldoen aan de afspraken die voortkomen uit het Klimaatakkoord. Richting 2025 is het doel om klimaatneutraal te zijn. Het kabinet heeft het doel voor 2030 aangescherpt om tot tenminste 55% CO₂-reductie te komen.⁵ Eén van de manieren om dit te behalen is de isolatieaanpak. Met het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) is het doel gesteld om tot en met 2030 2,5 miljoen woningen te isoleren. De nadruk daarbij ligt op 1,5 miljoen slecht geïsoleerde woningen.⁶ Veel mensen die leven in woningen met de slechtste labels hebben te maken met energiearmoede, dit zijn ongeveer zo'n 600.000 huishoudens.⁷ Het kabinet heeft onlangs het noodfonds⁸ opengesteld voor mensen met lagere inkomens die moeite hebben om hun energierekening te betalen. Het is daarom belangrijk dat deze maatregelen doorgang kunnen vinden, zodat we op grote schaal woningen en gebouwen kunnen verduurzamen, met oog voor de natuur. Medeoverheden, burgers en bedrijven staan aan de lat voor de uitvoering hiervan. Hierbij wordt actief ingezet op het na-isoleren van grondgebonden woningen. Op dit moment is dat één van de makkelijkste methoden om versneld te verduurzamen.

Naast de isolatieopgave, is er ook een opgave met betrekking tot de bescherming van diersoorten. Bij het na-isoleren van grondgebonden woningen, kunnen beschermde soorten worden verstoord, gedood, of kan hun verblijfplaatsen worden aangetast. Dat is niet goed voor natuur en biodiversiteit. Het is in beginsel verboden om schadelijke handelingen te verrichten ten aanzien van vleermuizen

¹ OmgevingsDNA ofwel Environmental DNA (eDNA).

² Artikel 11.27 Bal.

³ De definitie voor grondgebonden woningen die hier gehanteerd wordt is dezelfde als bij de landelijke lijn natuurvriendelijk isoleren, te weten: Dit zijn eengezinswoningen, maar ook boven- en benedenwoningen of gesplitste woningen tot en met maximaal een vierde woonlaag.

⁴ Art. 11.27, tweede lid, onder a, onder 2° Bal.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/voortgang-klimaatdoelen>.

⁶ <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/nationaal-isolatieprogramma>

⁷ <https://www.nplw.nl/technieken/isoleren+en+energie+besparen/energiearmoede>

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/02/14/groen-licht-voor-energiefonds-in-2025>

zonder omgevingsvergunning.⁹ Daarnaast geldt er een specifieke zorgplicht, op grond waarvan bij het verrichten van flora- en fauna-activiteiten moet worden nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van beschermde diersoorten.¹⁰

Momenteel wordt in de praktijk het aantonen van aanwijzingen uit de specifieke zorgplicht, ingevuld door het uitvoeren van tijdrovend en kostbaar (jaarrond) ecologisch onderzoek volgens het zogeheten vleermuisprotocol¹¹, voorafgaand aan na-isolatie werkzaamheden. Daarbij moet er een omgevingsvergunning worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de gedeputeerde staten. Vanwege de hoge kosten en lange doorlooptijd die een dergelijk traject voor woningeigenaren met zich meebrengt, is in mei 2024 de landelijke aanpak natuurvriendelijk isoleren (NVI) aangekondigd in samenwerking met provincies, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).¹² Door gebruik te maken van de landelijke aanpak NVI kunnen burgers isoleren zonder vooraf ecologisch onderzoek te doen en zonder het aanvragen van een omgevingsvergunning bij het bevoegd gezag, mits er een isolatiebedrijf wordt ingeschakeld dat natuurvriendelijk isoleert (zie paragraaf 4.1).

Voor een groot deel van de isolatiebedrijven wordt deze werkwijze echter gezien als te uitdagend en te vertragend. Hierom wordt, aanvullend op NVI, ingezet op de innovatieve methode 'environmental DNA' ook wel 'eDna' (hierna: omgevingsDNA). Op basis van DNA-onderzoek is het mogelijk om de aan- en afwezigheid van vleermuizen in spouwmuren aan te tonen. Het idee achter deze methode is dat wanneer het onderzoek de aanwezigheid van vleermuizen uitsluit, er geïsoleerd kan worden zonder dat er een omgevingsvergunning aangevraagd hoeft te worden of ecologisch onderzoek moet worden gedaan. Op deze manier kan er op een effectieve manier gewerkt worden, met oog voor de beschermde soorten.

2.2. Probleembeschrijving

In Nederland worden grondgebonden woningen steeds vaker gerenoveerd als onderdeel van de energietransitie. Deze spouwmuren kunnen een rust- en voortplantingsplaats vormen voor dieren van beschermde soorten, in het bijzonder de vleermuis. Het probleem ontstaat wanneer isolatiewerkzaamheden zonder voorafgaande controle van de spouwmuur worden uitgevoerd, wat kan leiden tot het verstoren of vernielen van de rust- en voortplantingsplaats óf, in sommige gevallen, het doden van deze beschermde diersoorten.

Doordat bij het na-isoleren een potentieel verblijf van een beschermde diersoort verstoord kan worden, kan het voorkomen dat er in strijd wordt gehandeld met de specifieke zorgplicht en de verboden ten aanzien van soorten beschermd door de Habitatrichtlijn in het Bal.¹³ In de huidige praktijk wordt hieraan invulling gegeven door een tijdrovend en kostbaar (jaarrond) ecologisch onderzoek te doen als woningeigenaar, en daarnaast een omgevingsvergunning aan te vragen bij het bevoegd gezag, de provincie, alvorens een omgevingsvergunning kan worden verleend door bevoegd gezagen om een grondgebonden woning te mogen isoleren. Dit leidt tot vertraging en oplopende kosten.

Dit is één van de oorzaken van het niet-behalen van de nationale doelstelling om 2,5 miljoen huizen en 120.000 gebouwen in 2030 geïsoleerd te hebben. Isolatiebedrijven krijgen hierdoor minder opdrachten en kunnen niet voldoen aan de vertragende en uitdagende elementen uit de bestaande onderzoeksmethoden. Gevolg op de lange termijn is dat isolatiebedrijven failliet gaan en woningeigenaren hun huis niet (kunnen) isoleren. Dit geeft vertraging bij het realiseren van nationale¹⁴ en Europese doelstellingen op het gebied van het verduurzamen van de gebouwde omgeving¹⁵ en het besparen van energie¹⁶ die door Nederland gehaald moeten worden.

Naast de nationale isolatiedoelstelling komen de naar schatting 600.000 energiearme huishoudens in de problemen. Er zijn verschillende subsidieregelingen en uitvoeringsmiddelen voor gemeenten beschikbaar gesteld om deze huishoudens te ondersteunen en te helpen om uit deze situatie te komen, onder andere door isolatiemaatregelen.

⁹ Artikel 5.1, eerste lid, onder g, van de Omgevingswet.

¹⁰ Artikel 11.27, tweede lid, onder a, Bal.

¹¹ <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

¹² <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/nationaal-isolatieprogramma/landelijke-aanpak-natuurvriendelijk-isoleren>

¹³ Artikelen 11.27 en 11.46, Bal.

¹⁴ Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 2 februari 2023 (Stcrt. 2023, 3877)

¹⁵ Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees parlement en de Raad van 13 september 2023 van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955.

¹⁶ Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energieprestatie van gebouwen.

werden met de omgevingsDNA-methode dan bij het vleermuisprotocol. Dit is ook bevestigd in het onderzoek van Unitura c.s. naar deze methode²². De omgevingsDNA-methode vond bij dit onderzoek tot wel twee keer zoveel rust- en voortplantingsplaatsen als bij het vleermuisprotocol.

De onderzoekers adviseren protocollen op te stellen en training te bieden voor het gebruik van deze methode.²³⁻²⁴ De effectiviteit voor het detecteren van zeldzame vleermuizen en de afbraaksnelheid (detectietijd) van het DNA moet volgens de onderzoeken verder onderzocht worden. Deze onderzoeken zijn hierna door Unitura c.s. uitgevoerd.²⁵⁻²⁶

3.2.2 Zeldzame soorten

Uit het onderzoek naar de detectie van zeldzame vleermuissoorten blijkt dat de omgevingsDNA-methode zeer effectief is voor het opsporen van vleermuizen, zelfs voor zeldzamere soorten. Vleermuizen zoals de laatvlieger, rosse vleermuis en meervleermuis werden succesvol gedetecteerd. Het onderzoek benadrukt dat de omgevingsDNA-methode potentieel heeft om alle vleermuissoorten die zich in spouwmuren bevinden effectief te detecteren, inclusief de zeldzamere soorten, en daarmee een belangrijke aanvulling vormt op de bestaande detectiemethoden.²⁷

3.2.3 Detectietijd van omgevingsDNA

Uit een onderzoek naar de detectietijd van omgevingsDNA blijkt dat vleermuizen tot wel 9 tot 13 maanden na hun vertrek uit een spouwmuur nog met de omgevingsDNA-methode gedetecteerd kunnen worden.²⁸ Dit wordt ook in andere onderzoeken naar DNA in verschillende weersomstandigheden of andere invloeden bevestigd.²⁹⁻³⁰⁻³¹⁻³² Dit maakt de detectietijd jaarrond toepasbaar, aangezien het DNA van de vleermuizen in de spouwmuren goed bewaard blijft, zelfs na lange tijd.

4. OmgevingsDNA-methode in relatie tot andere methoden

Er zijn momenteel verschillende methoden met betrekking tot soortenbescherming bij het isoleren van woningen of gebouwen. Hierbij is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de **onderzoeksmethoden** (omgevingsDNA en vleermuisprotocol), waarmee onderzocht wordt of vleermuizen wel of niet aanwezig zijn, en **werkwijzen** (NVI), waarmee door het treffen van bepaalde voorzorgsmaatregelen onder voorwaarden geïsoleerd kan worden. De twee belangrijkste alternatieven voor de omgevingsDNA-methode waarmee nu gewerkt wordt zijn ecologisch onderzoek volgens het vleermuisprotocol en de werkwijze volgens de landelijke lijn NVI.

De omgevingsDNA-methode biedt de initiatiefnemer bij het isoleren van zijn woning een nieuwe optie. De omgevingsDNA-methode, NVI en het vleermuisprotocol zijn drie verschillende mogelijkheden, om te kunnen isoleren met inachtneming van de bescherming van de diersoorten.

²² Unitura c.s. (Arcadis 2024). *eDNA als methode voor het detecteren van vleermuisverblijven: Hulpmiddel bij het isoleren van woningen getest*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: <https://unitura.nl/app/uploads/2024/09/Arcadis-eDNA-als-methode-voor-het-detecteren-van-vleermuisverblijven.pdf>

²³ Bochhove van, K. (2024). *Eindrapportage: validatie vleermuisonderzoek aan de hand van sporen in en rond spouwmuren*. Datura Environmental Solutions.

²⁴ Unitura c.s. (Arcadis 2024). *eDNA als methode voor het detecteren van vleermuisverblijven: Hulpmiddel bij het isoleren van woningen getest*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: <https://unitura.nl/app/uploads/2024/09/Arcadis-eDNA-als-methode-voor-het-detecteren-van-vleermuisverblijven.pdf>

²⁵ Unitura c.s. (Arcadis 2024). *eDNA als methode voor het detecteren van vleermuisverblijven: Hulpmiddel bij het isoleren van woningen getest*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: <https://unitura.nl/app/uploads/2024/09/Arcadis-eDNA-als-methode-voor-het-detecteren-van-vleermuisverblijven.pdf>

²⁶ Unitura c.s. (2024). *eDNA validatie bijzondere soorten: Detecteerbaarheid bijzondere gebouwbewonende vleermuissoorten*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: https://unitura.nl/app/uploads/2024/11/eDNA-validatie-bijzondere-soorten_20241118.pdf

²⁷ Unitura c.s. (2024). *eDNA validatie bijzondere soorten: Detecteerbaarheid bijzondere gebouwbewonende vleermuissoorten*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: https://unitura.nl/app/uploads/2024/11/eDNA-validatie-bijzondere-soorten_20241118.pdf

²⁸ Unitura c.s. (2024). *eDNA validatie houdbaarheid*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: https://unitura.nl/app/uploads/2024/11/eDNA-validatie-houdbaarheid_20241118.pdf

²⁹ Kaesler, T., Kirkbride, K. P. & Linacre A. (2023). Persistence of touch DNA on commonly encountered substrates in different storage conditions. *Forensic Science International* 348, 111728 (2023). Zie voor meer info: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0379073823001780>

³⁰ Kuenen, F. (2024). *Notitie houdbaarheid vleermuizen DNA uit huidvet*. De Bioloog.

³¹ Osathanunkul, M., Suwannapoom, C. (2024). A comparative study on eDNA-based detection of Siamese bat catfish (*Oreoglanis siamensis*) in wet and dry conditions. *Scientific Reports* 14, art. nr. 8885. Zie voor meer info: <https://www.nature.com/articles/s41598-024-58752-x#citeas>

³² Walker FM, Tobin A, Simmons NB, Sobek CJ, Sanchez DE, et al. (2019) A fecal sequel: Testing the limits of a genetic assay for bat species identification. *PLOS ONE* 14(11): e0224969. Zie voor meer info: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0224969>

Met het aanwijzen van omgevingsDNA als erkende maatregel kunnen isolatiebedrijven bij een negatieve DNA-test, isoleren zonder daarvoor ecologisch onderzoek te doen of extra maatregelen te treffen. Daar waar een positieve omgevingsDNA test volgt, en dus aanwijzingen zijn dat er vleermuizen aanwezig zijn in de woning, kan gebruik gemaakt worden van de landelijke aanpak NVI, waarbij extra voorzorgsmaatregelen worden getroffen.

4.1. Landelijke lijn natuurvriendelijk isoleren (NVI)

De landelijke aanpak natuurvriendelijk isoleren is in mei 2024 aangekondigd. Deze afspraken zijn gemaakt tussen provincies, IPO, VNG, de Minister van BZK (thans VRO) en de Minister van Natuur en Stikstof (thans Staatssecretaris LVVN). In de landelijke aanpak is onderscheid gemaakt tussen drie sporen, te weten: 1) tussentijdse oplossing NVI door isolatiebedrijven; 2) (middel)lange termijn spoor: (pre)soortenmanagementplannen en 3) inzet op innovatieve opsporingsmethoden zoals omgevingsDNA.

Onder spoor 1 valt de tussentijdse werkwijze NVI. Deze is opgesteld naar voorbeeld van de Utrechtse methodiek, die onder het pre-soortenmanagementplan (pre-SMP)³³ geldt. De NVI methode geldt sinds mei 2024 landelijk³⁴, zodat huiseigenaren geen ecologisch onderzoek hoeven te doen of een omgevingsvergunning aan hoeven te vragen bij de provincie. Huiseigenaren kunnen isolatiemaatregelen treffen mits er een isolatiebedrijf ingeschakeld wordt dat natuurvriendelijk isoleert. Zij volgen hiervoor een training. Voorafgaand aan het isoleren worden er uitvliegmogelijkheden voor de vleermuizen gerealiseerd, dit gebeurt door middel van flapjes die voor de kieren en gaten van een woning worden geplaatst. Er gelden wel een aantal voorwaarden aan de aanpak:

- Een landelijk maximum percentage van 6% (3% in 2024, 2% in 2025 en 1% in 2026) waaronder geïsoleerd mag worden, dit geldt per CBS buurt. Het percentage geldt op deze manier om het risico op aantasting van (kraamverblijven van) de beschermde diersoorten zo laag mogelijk te houden, zodat de staat van instandhouding van de beschermde diersoorten niet wordt geschaad.
- Compensatieopgave: realiseren van alternatieve verblijfplaatsen op gemeenteniveau voor de verblijven die verloren gaan bij het na-isoleren.
- Natuurkalender: isolatiebedrijven mogen tijdens de kraam- en broedperiode geen werkzaamheden verrichten, mits zij van tevoren maatregelen hebben getroffen

Daarnaast gelden ook andere voorwaarden.³⁵

4.2 Toekomst: pré-soortenmanagementplannen en soortenmanagementplannen (SMP)

Met een SMP wordt door een gemeente op basis van uitgebreid ecologisch onderzoek, een biodiversiteitsplan gemaakt. 'Een SMP voorziet niet alleen in wettelijke bescherming van kwetsbare dieren, maar ook in een 'plus' voor duurzame bescherming van populaties. Door middel van dit onderzoek wordt in kaart gebracht welke beschermde soorten in een gemeente aanwezig zijn, en welke gevolgen specifieke handelingen hebben voor deze soorten. Vervolgens wordt in het SMP opgenomen welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn voor het voorkomen, dan wel beperken, van negatieve effecten op de beschermde soorten. Hiermee kan een gemeente voor haar woonkernen een gebiedsgerichte omgevingsvergunning aanvragen bij de provincie. Het SMP blijft de meest robuuste vorm van omgaan met de soortenbescherming in relatie tot isolatie. Ook met de methoden eDNA en NVI blijft het SMP belangrijk. De NVI en eDNA werkwijzen kunnen namelijk alleen gebruikt worden voor grondgebonden woningen, als tussenoplossing waardoor huiseigenaren snel aan de slag kunnen gaan, daar waar bijvoorbeeld geen SMP is. Met het SMP kunnen alle gebouwen in het onderzochte gebied (dus ook huiseigenaren) gebruik maken van de vergunning, zo ook VvE's, woningcorporaties, appartementencomplexen, portiekflats. Het SMP blijft dus van groot belang om een heel gebied in een keer te voorzien van een gebiedsvergunning.

Als basis voor het SMP-onderzoek wordt in de huidige praktijk het vleermuisprotocol gebruikt. Het vleermuisprotocol bevat richtlijnen en beschrijft hoe onderzoek naar beschermde vleermuizen en essentiële functies van vleermuizen moet worden uitgevoerd. Met het vleermuisprotocol kunnen het netwerk en de essentiële functies van vleermuizen in een gebieds- en gebouwfunctie in kaart gebracht worden. Het protocol is gericht op het waarnemen van vleermuizen en het vastleggen van hun gedrag. Omdat vleermuizen een netwerk aan rust- en voortplantingsplaatsen gebruiken en regelmatig

³³ Het pre-SMP is de voorloper op het SMP. Omdat het opstellen van een SMP tot twee jaar kan duren mogen gemeenten en hun inwoners gebruik maken van een pre-SMP. De provincie kan op basis van dit pre-SMP een tijdelijke gebiedsgerichte omgevingsvergunning verlenen, zolang de gemeente start met het gemeentelijk ecologisch onderzoek. Zij kunnen een twee jaar durende gebiedsgerichte omgevingsvergunning aanvragen, vooruitlopend op de tien jaar durende gebiedsgerichte omgevingsvergunning die hoort bij een SMP.

³⁴ *Kamerstukken II 2023/2024, 32 847, nr. 1182*

³⁵ <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/nationaal-isolatieprogramma/landelijke-aanpak-natuurvriendelijk-isoleren>.

verhuizen is het vaak nodig een pand op diverse momenten in het jaar te onderzoeken. Dit maakt het onderzoek tijdrovend en kostbaar. Ook betreft het een steekproef waardoor soorten gemist kunnen worden. Dit blijkt ook uit de onderzoeken van *Datura*³⁶ en *Unitura c.s.*³⁷⁻³⁸⁻³⁹ waarin duidelijk beschreven staat dat de huidige werkwijze volgens het vleermuisprotocol voor de detectie van vleermuizen in spouwmuren niet de meest nauwkeurige en betrouwbare methode is, daar waar de omgevingsDNA-methode dat wel is. Voor gebiedsgerichte omgevingsvergunningen onder het (pre)SMP blijft het protocol van belang.

5. Juridisch kader OmgevingsDNA

5.1 Bescherming van vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermde soorten.⁴⁰ Voor activiteiten die mogelijk nadelige gevolgen hebben voor beschermde soorten en hun leefgebied, is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit verplicht in de gevallen die in het Bal worden aangewezen.⁴¹

Vergunningplichtige activiteiten zijn aangewezen in de artikelen 11.46 tot en met 11.48 voor beschermde soorten op grond van de Habitatrictlijn, zoals vleermuizen. Het gaat dan onder meer om handelingen zoals het opzettelijk doden of vangen van soorten, het beschadigen van nesten en vaste voortplantings-, rust- of groeiplaatsen van beschermde dieren en planten. Deze handelingen zijn in beginsel verboden op grond van de artikelen 12, eerste lid, 13, eerste lid, aanhef en onder a en b, en artikel 15 van de Habitatrictlijn. Dit kader is opgenomen in de artikel 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Door middel van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit kunnen dergelijke handelingen, onder voorwaarden, alsnog worden toegestaan.

Naast de verbodsbepalingen, dus ook wanneer er geen verbodsbepaling wordt overtreden, geldt de specifieke zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten op grond van artikel 11.27 van het Bal. De specifieke zorgplicht heeft daarmee een breder toepassingsbereik dan de verbodsbepalingen.

Artikel 11.27 Bal strekt tot de implementatie van internationaalrechtelijke verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag van Rio de Janeiro en het Verdrag van Bern.⁴² Uit deze verdragsbepalingen vloeien – kort weergegeven – verplichtingen voort voor lidstaten om maatregelen te nemen ten einde (bedreigde) diersoorten te beschermen. Het vaststellen van omgevingsDNA als methode om voor het na-isoleren onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde diersoorten past in dit kader.

Het eerste lid van artikel 11.27 verplicht degene die een flora- en fauna-activiteit uitvoert, zoals het isoleren van woningen, tot het voorkomen, beperken of ongedaan maken van mogelijke negatieve gevolgen ten gevolge van flora- en fauna-activiteiten. Voor degene die de flora- en fauna-activiteiten uitvoert, geldt dat hij in ieder geval verplicht is om voorafgaand aan het verrichten van de activiteit na te gaan of er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van soorten beschermd onder de Habitatrictlijn.⁴³

5.2 Erkende maatregel ter invulling van de specifieke zorgplicht

De specifieke zorgplicht is een in de Omgevingswet beschreven doel, waarbij dat doel kwalitatief is geformuleerd, zodat op de initiatiefnemer van de activiteit de zorg rust om het doel zo nodig voor zijn specifieke situatie nader te concretiseren.⁴⁴

Op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet kunnen bij ministeriële regeling regels

³⁶ Bochhove van, K. (2024). *Eindrapportage: validatie vleermuisonderzoek aan de hand van sporen in en rond spouwmuren*. *Datura Environmental Solutions*.

³⁷ Unitura c.s. (Arcadis 2024). *eDNA als methode voor het detecteren van vleermuisverblijven: Hulpmiddel bij het isoleren van woningen getest*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: <https://unitura.nl/app/uploads/2024/09/Arcadis-eDNA-als-methode-voor-het-detecteren-van-vleermuisverblijven.pdf>

³⁸ Unitura c.s. (2024). *eDNA validatie bijzondere soorten: Detecteerbaarheid bijzondere gebouwde wonende vleermuissoorten*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: https://unitura.nl/app/uploads/2024/11/eDNA-validatie-bijzondere-soorten_20241118.pdf

³⁹ Unitura c.s. (2024). *eDNA validatie houdbaarheid*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: https://unitura.nl/app/uploads/2024/11/eDNA-validatie-houdbaarheid_20241118.pdf

⁴⁰ De vleermuis is opgenomen in bijlage IV van de Habitatrictlijn, bevattende dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd.

⁴¹ Artikel 5.2, tweede lid, onder g, Omgevingswet en artikelen 11.37, 11.46 en 11.54 Bal.

⁴² Artikel 8, onderdelen a tot en met f, k en l, van het op 5 juni 1992 te Rio de Janeiro tot stand gekomen Verdrag inzake biologische diversiteit (Trb. 1992, 164); Artikel 3, tweede lid, van het op 19 september 1979 te Bern tot stand gekomen Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa (Trb. 1980, 60).

⁴³ Artikel 11.27, tweede lid, onder a, onder 2 Bal.

⁴⁴ Stb. 2018, 293, p. 517.

worden gesteld over in het Bal opgenomen regels als deze uitvoeringstechnische, administratieve en meet- of rekenvoorschriften inhouden. Middels deze regeling wordt een uitvoeringstechnisch voorschrift opgenomen dat ziet op het nader concretiseren van de specifieke zorgplicht met betrekking tot het isoleren van de spouwmuur bij grondgebonden woningen.

Door te werken conform de omgevingsDNA-methode voldoet de uitvoerder aan de specifieke zorgplicht ten aanzien van vleermuizen in spouwmuren. OmgevingsDNA biedt daarom een oplossing voor het aantonen van de aan- of afwezigheid van vleermuizen in spouwmuren doordat deze soorten nauwkeurig gedetecteerd kunnen worden. Bij de afwezigheid van DNA kan de spouwmuur van de woning geïsoleerd worden. Bij het aantreffen van DNA kan de landelijke lijn NVI worden gevolgd (zie ook paragraaf 4).

Door het vaststellen van een erkende maatregel wordt aangegeven dat een burger die op de voorgeschreven wijze handelt voldoet aan de verplichting die volgt uit de zorgplicht zoals volgt uit artikel 11.27, tweede lid, onder a. Hiermee is echter niet beoogd voor te schrijven dat dit de enige geschikte handelingswijze is om, in de gevallen waar erkende maatregel op ziet, aan deze bepaling te voldoen. Burgers en bedrijven kunnen eveneens gebruik maken van andere geschikte methodes om te bepalen of er beschermde vleermuizen aanwezig zijn.

6. De uitvoering van de omgevingsDNA-methode

De omgevingsDNA-methode dient uitgevoerd te worden overeenkomstig de Beoordelingsrichtlijn (Brl).⁴⁵ De Brl is opgesteld door Insula Certificatie. De beoordelingsrichtlijn is een bindende richtlijn, bedoeld om een consistente en betrouwbare werkwijze te waarborgen voor het verzamelen van vleermuis-DNA-monsters. Wanneer niet overeenkomstig de Brl wordt gewerkt, wordt niet conform de omgevingsDNA-methode gehandeld, dus kan niet met zekerheid worden vastgesteld dat aan de eisen uit de specifieke zorgplicht wordt voldaan.

Bij de uitvoering van de oppervlaktebemonstering volgens de omgevingsDNA-methode wordt een steriele spons of roller gebruikt om DNA te verzamelen van gevels en openingen, zoals de spouwmurnaden, waar vleermuizen mogelijk zijn geweest. Om verontreiniging van de monsters te voorkomen, moeten de medewerkers altijd schone handschoenen dragen, apparatuur grondig reinigen tussen monsterafname en twijfels over vervuilde monsters vermijden door deze weg te gooien en opnieuw te nemen. De bemonstering moet zorgvuldig en systematisch worden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat alle potentiële vleermuisopeningen goed worden bemonsterd zonder dat er 'vreemd' DNA in het monster komt.⁴⁶

Afhankelijk van het type grondgebonden woning worden de monsters op verschillende manieren verzameld: bij grondgebonden woningen wordt één monster per opening per adres genomen. Alle mogelijke toegangspunten voor vleermuizen, zoals open stootvoegen, spleten bij vensterbanken of beschadigd metselwerk, moeten bemonsterd worden. Na de monsternamen worden de monsters goed verpakt en binnen dezelfde dag naar het laboratorium gestuurd voor DNA-analyse.⁴⁷

Indien uit de analyse een *positieve test* volgt, betekent dit dat er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van vleermuizen.⁴⁸ Dan kunnen woningeigenaren hun woning isoleren door een isolatiebedrijf in te schakelen dat natuurvriendelijk isoleert. Indien een negatieve test volgt, zijn er verder geen specifieke maatregelen nodig om over te gaan tot isolatie van de woning, aangezien dan is aangetoond dat er geen vleermuizen aanwezig zijn in de spouwmuur.

7. Effecten van de regeling

7.1 Regeldruk

Het opnemen van de omgevingsDNA-methode heeft gevolgen voor de regeldruk. In deze paragraaf wordt kwalitatief en kwantitatief beschreven welke investeringen en (tijds)inspanningen bedrijven of burgers moeten doen om zich aan de betrokken verplichtingen of wijzigingen te houden. Dit zal aan de hand van drie concrete vragen worden beantwoord.

⁴⁵ <https://insula-certificatie.nl/brl-ic-200>

⁴⁶ <https://insula-certificatie.nl/brl-ic-200>

⁴⁷ <https://insula-certificatie.nl/brl-ic-200>

⁴⁸ Van een positieve test is sprake wanneer DNA-sporen van vleermuizen zijn aangetroffen.

7.1.1 Welke verplichting is nieuw, vervalt of wijzigt en wat moet een burger, bedrijf of professional anders, meer of minder doen als gevolg van deze wijziging?

Met het aanwijzen van de omgevingsDNA-methode als erkende maatregel wordt geregeld dat, bij het juist toepassen van deze methode aan de hand van een uniforme werkwijze, er wordt voldaan aan de eisen die voortvloeien uit artikel 11.27, tweede lid, onder a, in het Bal.

Door deze methode als erkende maatregel aan te merken is de verwachting dat de regeldruk voor bedrijven afneemt en zij sneller zullen kunnen isoleren als er geen vleermuizen worden aangetroffen. Daarnaast is er door deze uniforme werkwijze een eenvoudig kader waarop bevoegd gezagen kunnen handhaven op de specifieke zorgplicht. De methode voorziet in een duidelijke werkwijze op hoe het bemonsteren van deze methodiek in de praktijk uitgevoerd dient te worden.

Als er wel vleermuis(rust- en voortplantingsplaatsen)DNA worden aangetroffen, dan moeten er maatregelen worden getroffen door bijvoorbeeld verdiepend ecologisch onderzoek te laten doen of te werken volgens de landelijke lijn NVI. Als er geen vleermuizen DNA wordt aangetroffen, kan overgegaan worden tot isolatie zonder extra maatregelen ter bescherming van de vleermuis.

7.1.2 Hoeveel tijd of euro's kost het of bespaart het burgers en bedrijven?

Uit onderzoek van Datura voor de kosten van drie verschillende onderzoeksmethoden is gebleken dat het detecteren van beschermde diersoorten in spouwmuren volgens de omgevingsDNA-methode aanzienlijk goedkoper is dan andere onderzoeksmethoden. Zeker in vergelijking met de reguliere werkwijze, waarbij er ecologisch onderzoek volgens het vleermuisprotocol uitgevoerd wordt en een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd. Dit maakt dat de omgevingsDNA-methode voor woningeigenaren, isolatiebedrijven en ecologen een goedkopere, efficiënte en schaalbare methode is. Onderstaand een indicatie van de verschillen uit het onderzoek van Datura⁴⁹:

'Protocolonderzoek: We zijn uitgegaan van 5 bezoeken van 4 uur en 2 uur reistijd per bezoek (totaal 30 uur veldonderzoek). Daarnaast rekenen we met 16 uur voor dataverwerking, rapportage, overleg en projectmanagement. Totaal 46 uur * € 100,- is € 4600,-. (Score 0,8)

eDNA spons: Veldwerk van 5 locaties kost gemiddeld 2,7 uur (€ 270). De verwachting is dat voor het aantonen van afwezigheid met name qPCR ingezet zal worden (circa € 180,- per analyse). In deze berekening zijn we echter uitgegaan van een metabarcoding analyse (circa € 300,- per analyse). Daarnaast zijn er verzendkosten monstermaterialen en de genomen monsters (€ 10,- per monster). Totale kosten voor 5 locaties is € 1 820,-. (Score: 6,4)

Keutelonderzoek: Bij het berekenen van de prijs van keutelonderzoek is rekening gehouden met de huur van een P260 autohoogwerker (€ 500,- voor één dag). In de praktijk is soms een duurdere verreiker nodig. We zijn uitgegaan van 16 uur voor het onderzoeken van 5 locaties (€ 1 600,-). Daarnaast is uitgegaan van 5 DNA barcoding analyses om een identificatie te verkrijgen van gevonden keutels (€ 700,- voor 5 monsters). Totale kosten voor 5 locaties bedragen € 2800,-. (Score 4,4).'

Uit hetzelfde onderzoek is ook gebleken dat de doorlooptijd van de verschillende methodieken sterk van elkaar verschilt. Onderstaand een indicatie van de verschillen in doorlooptijd uit het onderzoek van Datura⁵⁰:

'Protocolonderzoek: Voor een onderzoek volgens vleermuisprotocol dienen minimaal tussen 15 mei en 15 juli 2-3 bezoeken en tussen 15 augustus en 15 oktober 2 bezoeken gebracht te worden. Daarmee is de doorlooptijd minimaal 180 dagen. (Score 5,1)

eDNA spons: De doorlooptijd van eDNA analyse is in deze berekening op 18 dagen gesteld. Voor een eDNA analyse is geen (omvangrijke) voorbereiding nodig, deze kan direct uitgevoerd worden. Een bemonstering & qPCR-analyse (aan- of afwezigheid van eDNA) heeft een doorlooptijd van 2-4 werkdagen. Totale doorlooptijd van bemonstering tot metabarcoding analyse (soortsamenstelling) is circa 18 dagen. (Score 9,5)

Keutelonderzoek: Bij keutelonderzoek moet circa één week van te voren een hoogwerker geregeld worden, maar zijn na het uitvoeren van het veldwerk de resultaten van aan- of afwezigheid direct beschikbaar. Indien gevonden keutels op soort geïdentificeerd worden door DNA barcoding dan komt er nog één week bovenop. Totale doorlooptijd van reserveren hoogwerker tot uitkomst DNA-barcoding analyse is circa 25 dagen. (Score 9,3)'

Uit de MCA volgen dus de volgende (gemiddelde) kosten en doorlooptijd per woning⁵¹:

Onderzoeksmethode	Kosten per woning	Doorlooptijd
Vleermuisprotocol	€ 4.600,-	180 dagen
Keutelonderzoek	€ 560,-	25 dagen
OmgevingsDNA (eDNA)	€ 364,-	18 dagen

⁴⁹ Bochhove van, K. (2024). *Eindrapportage: validatie vleermuisonderzoek aan de hand van sporen in en rond spouwmuren*. Datura Environmental Solutions.

⁵⁰ Bochhove van, K. (2024). *Eindrapportage: validatie vleermuisonderzoek aan de hand van sporen in en rond spouwmuren*. Datura Environmental Solutions.

⁵¹ Bochhove van, K. (2024). *Eindrapportage: validatie vleermuisonderzoek aan de hand van sporen in en rond spouwmuren*. Datura Environmental Solutions.

7.1.3 Wat zijn de gevolgen voor bedrijven, burgers en het bevoegd gezag als gevolg van het aanwijzen van de omgevingsDNA-methode als erkende maatregel?

Het betreft een uniforme werkwijze waarop gehandhaafd kan worden zoals dat nu ook gebeurt op bijvoorbeeld natuurvriendelijk isoleren of ecologisch onderzoek volgens het vleermuisprotocol. In de Brl is een bemonsteringsprotocol toegevoegd voor de toepassing van de omgevingsDNA-methode voor de bemonstering van in- en uitvliegopeningen voor het detecteren van vleermuizen in spouwmuren.

Bedrijven die na-isolatie plaatsen in spouwmuren zullen rekening moeten houden met de geldende wet- en regelgeving. Door deze methode aan te wijzen als erkende maatregel wordt er een duidelijk kader geboden voor welke technieken voldoende zijn bij het na-isoleren van de spouwmuren van grondgebonden woningen om te voldoen aan de specifieke zorgplicht.

De isolatiebranche is betrokken geweest bij het onderzoek naar de eDNA-methode. Verschillende partijen die actief zijn in de isolatiebranche zijn er voorstander van dat deze regeling zo snel mogelijk wordt ingevoerd. Uit de consultatiereacties bleek dat zij zich kunnen vinden in de manier waarop zij praktisch uitvoering dienen te geven aan de in de consultatie voorgestelde werkwijze.

Voor burgers geldt dat ook zij perspectief krijgen op welke techniek als geschikt wordt geacht voor het voldoen aan de specifieke zorgplicht bij het na-isoleren van de spouwmuren van grondgebonden woningen.

7.2 ATR Advies

In het advies van de ATR is aangegeven deze regeling niet door te zetten tenzij er verduidelijking zou komen op de omgevingsDNA-methode in verhouding tot de huidige praktijk, hoe er omgegaan wordt met onafhankelijke monsterafname, welke waarborgen er zijn als er in de winter geen aanvullend keutelonderzoek plaatsvindt en welke belanghebbenden zijn geraadpleegd zijn.

Deze adviezen zijn opgevolgd doordat er aandacht is besteed aan de verhoudingen tussen eDNA en anderen methoden zoals NVI en SMP's. Ook is een van de voorwaarden het werken volgens een duidelijk bemonsteringsprotocol, gevat in een BRL. De consultatie en de verwerking hiervan hebben als input gediend voor deze regeling.

De waarborg voor de winter middels keutelonderzoek lijkt te suggereren dat dit een methode is die nu veelvuldig wordt toegepast, echter is dat niet het geval. Dit is een hele kostbare en tijdrovende methode in vergelijking met omgevingsDNA en het vleermuisprotocol. Daarom zal hier nu niet verder op ingegaan worden.

8. Gevolgen voor belanghebbenden, uitvoering en handhaving

Geëdeputeerde staten zijn bevoegd gezag op flora- en fauna-activiteiten die samenhangen met de na-isolatie van woningen.⁵² Hieruit volgt dat zij bevoegd zijn te handhaven op overtreding van de specifieke zorgplicht.

Doordat er gewerkt wordt middels een beoordelingsrichtlijn met bijbehorende certificering kunnen geëdeputeerde staten handhaven op de methode door na te gaan of er aan de voorwaarde van de certificering door initiatiefnemer wordt voldaan.

Ook gemeenten hebben een belang bij het sneller kunnen isoleren van woningen, onder andere vanwege het NIP en de gelden hieruit. Bij het maken van hun aanpakken voor de lokale aanpak subsidie⁵³, lopen veel gemeenten aan tegen de uitdagende en tijdrovende voorwaarden die gelden onder de bestaande werkwijzen. Daarbij speelt het ecologentekort een grote rol. Het opstellen van SMP's kan tot 3 jaar duren, vanwege de krapte op de ecologenmarkt loopt dit op. Hierdoor kan er in de tussentijd veel minder (met name spouwmuur) geïsoleerd worden. Gemeenten komen in de knel en kunnen hun aanpakken niet volbrengen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het dragen van zorg voor inwoners die te kampen hebben met energiearmoede. Dit kan bijvoorbeeld tegengegaan worden door de grondgebonden woningen van deze mensen versneld te isoleren. Isolatiebedrijven zetten zich in om woningen in Nederland van onder andere spouwmuurisolatie te voorzien. De omgevingsDNA-methode kan helpen bij het sneller isoleren van spouwmuren.

⁵² Artikel 4.6, eerste lid, onder e Omgevingsbesluit.

⁵³ <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/spuk-lokale-aanpak-isolatie>

Woningeigenaren hebben te kampen met stijgende prijzen voor energie en verplichtingen om woningen langzaam te gaan verduurzamen.⁵⁴ De omgevingsDNA-methode kan een versnelde en kostenefficiënte methode zijn voor hen om de woning te voorzien van na-isolatie.

Soortenorganisaties staan voor het beschermen van beschermde diersoorten en beschikken over kennis van vleermuizen. De omgevingsDNA-methode kan zorgen voor betere bescherming van diersoorten die een beschermde status genieten. Samen met ecologische onderzoeksbureaus hebben zij de kennis en kunde om in te schatten en (wetenschappelijk) aannemelijk te maken of een methode als omgevingsDNA goed werkt voor het detecteren van bijvoorbeeld vleermuizen in spouwmuren. Ook voeren zij onderzoeken uit middels het vleermuisprotocol of via deze nieuwe omgevingsDNA-methode.

9. Consultatie

Een concept van deze wijzigingsregeling heeft opengestaan voor consultatie op <http://www.internetconsultatie.nl>.⁵⁵ Van 16 december 2024 tot en met 17 januari 2025 heeft de internetconsultatie plaatsgevonden. Van een verscheidenheid aan particulieren en organisaties zijn reacties op de internetconsultatie ontvangen.

De consultatieversie van de wijzigingsregeling is door een deel van de indieners positief ontvangen, maar er zijn ook kritische geluiden. Deze reacties hebben geleid tot verduidelijking van de artikelen, de toelichting en de Brl. Een deel van de reacties ziet overigens niet op de inhoud en strekking van de regeling zelf, maar op andere achterliggende politiek-bestuurlijke keuzes met betrekking tot de omgevingsDNA-methode als instrument.

9.1 Betrouwbaarheid onderzoeken

Reacties met betrekking tot de betrouwbaarheid van de onderzoeken die ten grondslag liggen aan erkende regeling richten zich hoofdzakelijk op drie elementen, namelijk de validatie van de methode, de detectietijd van het DNA en het kunnen detecteren van alle vleermuissoorten met deze methode. Hierover zijn verschillende zienswijzen ingebracht. De onderzoeken en inzichten vanuit de consultatie zijn voldoende gebleken om te kunnen vaststellen dat de eventuele bezwaren die bestaan over de onderzoeken ter harte worden genomen, maar niet dermate zwaar zijn dat de onderzoeken weggezet kunnen worden als onbetrouwbaar. De reden hiervoor is dat het Rijk op basis van de verscheidene onderzoeken van Unitura c.s.^{56,57,58} en Datura⁵⁹ voldoende aanknopingspunten ziet om aan te nemen dat de methode voldoende robuust genoeg is zodat jaarrond DNA getraceerd kan worden, elke vleermuissoort kan worden aangetroffen en de methode gevalideerd is ten opzichte van andere geldende methoden uit de praktijk.

9.2 Beoordelingsrichtlijn en werkwijze

Over hoe de methode toegepast dient te worden, wie deze methode mag uitvoeren en aan welke voorwaarde de methode dient te voldoen, kwam in de reacties naar voren dat dit in ieder geval middels een gelijk speelveld moet zijn en voor het bevoegd gezag herleidbaar dient te zijn. Hier is gehoor aan gegeven door een verwijzing naar de beoordelingsrichtlijn op te nemen in bijlage II van de Omgevingsregeling.⁶⁰ Immers dienen alle gebruikers van de omgevingsDNA-methode gecertificeerd te zijn om te voorkomen dat er bedrijven of personen gebruik gaan maken van de methode zonder enige voorkennis.

Eenieder die met de omgevingsDNA-methode werkt dient gecertificeerd te zijn en volgt hiervoor een training. Zonder certificaat mag deze methode dan ook niet uitgevoerd worden. Daarnaast zal de certificerende instelling zelf ook zorg dragen voor controles op het certificaat door gebruik te maken van een ecooloog en onderzoek in het veld. De Brl zelf zal getoetst worden door het College van

⁵⁴ Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energieprestatie van gebouwen.

⁵⁵ <https://www.internetconsultatie.nl/edna/b1>

⁵⁶ Unitura c.s. (Arcadis 2024). *eDNA als methode voor het detecteren van vleermuisverblijven: Hulpmiddel bij het isoleren van woningen getest*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: <https://unitura.nl/app/uploads/2024/09/Arcadis-eDNA-als-methode-voor-het-detecteren-van-vleermuisverblijven.pdf>

⁵⁷ Unitura c.s. (2024). *eDNA validatie bijzondere soorten: Detecteerbaarheid bijzondere gebouw bewonende vleermuissoorten*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: https://unitura.nl/app/uploads/2024/11/eDNA-validatie-bijzondere-soorten_20241118.pdf

⁵⁸ Unitura c.s. (2024). *eDNA validatie houdbaarheid*. Arcadis Nederland B.V. Zie voor meer info: https://unitura.nl/app/uploads/2024/11/eDNA-validatie-houdbaarheid_200241118.pdf

⁵⁹ Boelhove van, K. (2024). *Eindrappage: validatie vleermuisonderzoek aan de hand van sporen in en rond spouwmuren*. Datura Environmental Solutions.

⁶⁰ <https://insula-certificatie.nl/brl-ic-200>

Deskundigen die invloed kunnen hebben op wat er in de Brl staat.⁶¹

9.3 Interferentie omgevingsDNA met de landelijke lijn NVI

Uit de consultatiereacties komt duidelijk naar voren dat er een mogelijke interferentie lijkt te bestaan tussen de landelijke lijn NVI en omgevingsDNA. Er bestaan zorgen over de compensatieopgave die onderdeel is van NVI, alsmede over NVI in relatie tot het SMP en dan met name over het toepassingsbereik van de regeling namelijk voor omgevingsDNA in gebieden waar een SMP van toepassing is. De compensatieopgave zou vermeerderen als de groep van woningen die vallen onder NVI lager zou worden door de toepassing van de omgevingsDNA methode, echter heeft het Rijk hier de volgende zienswijze op aan de hand van onderstaand voorbeeld:

'Situatie vanuit met toepassing omgevingsDNA bij een voorbeeld met 100 woningen, 10% isoleren en 10 kraamverblijven in een groep van 100 grondgebonden woningen:

- *Je kunt 50 van de 100 woningen uitsluiten met eDNA, dus 50 woningen en 10 kraamverblijven.*
- *De kans dat een willekeurige woning een kraamverblijf is, is $10/50 = 0,2$ (20%). De trefkans is dus hoger.*
- *Er wordt gewerkt met een maximaal isolatiepercentage van 10%, immers is deze berekend op basis van de totale woningvoorraad binnen een gemeentegrens. In dit geval is 10% van 50 woningen dus 5 woningen.*
- *Als je 10% van de woningen mag isoleren, is de kans dat je per ongeluk een kraamverblijf vernielt $10/50 * 5 = 1$ kraamverblijven per isolatie van 5 woningen (10%).'*

Het gaat dus om een verschil van inzicht over de trefkans, echter maakt de trefkans niet uit als het isolatiepercentage niet wordt aangepast. Kortom het aantal te compenseren kraamverblijven blijft gelijk, immers is de preSMP/NVI methode tweeledig:

1. Compensatieberekening op basis van de totale woningvoorraad en het aantal geschatte kraamverblijven in die voorraad.
2. Een percentage van isolatie waarbij de grens acceptabel is voor de staat van instandhouding. In dit voorbeeld wordt aangehouden 10% van 100 en dat is hetzelfde als 10% van 50 als deze wordt afgezet tegen het aantal te compenseren kraamverblijven want die blijft in de totale groep gelijk. Zolang er dus niet gesleuteld wordt aan het percentage te isoleren woningen verandert er niets aan het aantal te compenseren kraamverblijven door gemeenten. Daarom kan NVI naast omgevingsDNA als methode blijven gelden. Daarbij is ook, gelet op de ecologische implicaties, het wenselijk om eerder NVI toe te passen dan terug te vallen op onderzoek doen volgens het vleermuisprotocol. De combinatie omgevingsDNA-test in samenhang met NVI is een betrouwbaardere werkwijze, in vergelijking met enkel onderzoek volgens het vleermuisprotocol.

9.4 Onderscheid specifieke zorgplicht en doelvoorschrift

In de consultatie is er op gewezen dat er in de geconsulteerde versie werd gesteld dat de erkende maatregel omgevingsDNA dient als middelvoorschrift ter concretisering van een doelvoorschrift. Hierbij zou ten onrechte worden verwezen naar de specifieke zorgplicht als een doelvoorschrift. Daarbij wordt verwezen naar de Nota van Toelichting bij het Bal, waarin het volgende is opgenomen: *'Daarmee worden doelvoorschriften onderscheiden van specifieke zorgplichten die ook een doel omschrijven, maar waarbij dat doel kwalitatief is geformuleerd, zodat op degene die de activiteit verricht de zorg rust om het doel zo nodig voor zijn specifieke situatie nader te concretiseren.'*⁶² Er wordt hierom gesteld dat er geen juridische grondslag is om deze regeling vast te stellen.

De toelichting is op basis van deze reactie aangepast. In lijn met de Nota van toelichting bij het Bal, die het begrip doelvoorschrift gebruikt voor kwantificeerbare voorschriften, wordt niet langer voor de specifieke zorgplicht het begrip doelvoorschrift gebruikt. De specifieke zorgplicht voldoet wel aan de in de memorie van toelichting van de wet gegeven omschrijving van een doelvoorschrift, maar gebruikt kwalitatieve termen. Voor dergelijke kwalitatieve doelen met een hoger abstractieniveau wordt in de nota van toelichting van het Bal het begrip specifieke zorgplicht gebruikt, die daarmee, zoals in de reactie wordt betoogd, te onderscheiden is van kwantificeerbare doelvoorschriften. De conclusie dat er geen juridische grondslag is om deze regeling vast te stellen wordt echter niet gevolgd. Artikel 4.3, derde lid, van de Omgevingswet biedt blijkens de memorie van toelichting immers grondslag voor 'de mogelijkheid om in een ministeriële regeling de voorschriften uit de algemene maatregel van bestuur (nader) uit te werken, voor zover het gaat om uitvoeringstechnische, administratieve en meet- of rekenvoorschriften.'⁶³ Middels deze ministeriële regeling wordt met gebruik van uitvoeringstechnische voorschriften de specifieke zorgplicht in bepaalde gevallen geconcretiseerd.

⁶¹ <https://insula-certificatie.nl/brl-ic-200>

⁶² Staatsblad 2018, nr. 293, p. 517.

⁶³ Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3, p. 467.

9.5 Overige aanpassingen

Uit meerdere consultatiereacties kwam naar voren dat onvoldoende geregeld was op welk type gebouw, wat voor onderdeel van dat gebouw, en voor welke soorten, de erkende maatregel van toepassing zou zijn. De regeling is aangepast op de volgende onderdelen:

- De regeling is uitsluitend van toepassing op spouwmuren, in plaats van de gehele thermische schil.
- De regeling is uitsluitend van toepassing op de detectie van vleermuizen, in plaats van alle diersoorten.
- De regeling is uitsluitend van toepassing op grondgebonden woningen, in plaats van alle gebouwen.

9.6 Samenhang met (pre-)SMP

In de consultatie is aangegeven dat de omgevingsDNA-methode interfereert met het pre-SMP. Dit heeft met name te maken met de berekening van de compenserende maatregelen die getroffen moeten worden waaronder geïsoleerd mag worden bij het pre-SMP. Hier ligt dezelfde compensatieberekening aan ten grondslag als onder paragraaf 9.3. Dit betekent dat de compensatieopgave niet in het geding komt bij de toepassing van omgevingsDNA onder een pre-SMP zolang het isolatiepercentage niet wordt aangepast.

Wel is de regeling aangepast om duidelijk te maken dat indien burgers gebruik kunnen maken van een omgevingsvergunning verleend op basis van een soortenmanagementplan, de erkende maatregel omgevingsDNA niet van toepassing is. In dat geval zijn er immers voorschriften en werkwijzen vastgesteld die specifiek zijn toegesneden op de lokale omstandigheden. In dat geval verdient het de voorkeur dat burgers conform die methode werken.

9.7 Handelingsperspectief door omgevingsDNA

Vanuit meerdere partijen actief in de isolatiesector is de nadrukkelijke oproep in de consultatie geweest om handelingsperspectief voor de sector te bieden door de omgevingsDNA-methode als erkende maatregel aan te wijzen. Met het aanwijzen van deze methode als erkende maatregel, zou het ertoe kunnen leiden dat er een cruciale slag geslagen wordt in het versnellen van de energietransitie. Hiermee biedt het op korte termijn verlichting voor de druk op de isolatiesector en zorgt het voor de snelheid die de sector nodig heeft om uit de positie van vele faillissementen te komen waarin de sector zich nu bevindt. Dit heeft alles te maken met de gevolgen van de huidige kaders waarbinnen isoleren van grondgebonden woningen vaak tijdrovend en kostbaar is. De kansen van deze regeling zitten volgens partijen die actief zijn in de isolatiesector niet alleen in het versnellen en goedkoper maken van isoleren, maar ook in het beter samenbrengen van natuurbescherming en de energietransitie.

Tevens biedt het aanwijzen van omgevingsDNA als erkende maatregel op korte termijn de gewenste positieve effecten voor huishoudens in energiearmoede. Immers, kunnen zij sneller en goedkoper geholpen worden. De doelgroep van huishoudens die het hardst getroffen worden door het vertragen van de isolatieopgave, en daarmee de energietransitie, zijn vaak huishoudens die in woningen met de slechtste energielabels wonen.

Naast het meewegen van bovenstaande redenen, heeft het Rijk zich ook te houden aan de nationale⁶⁴ en Europese verplichtingen op het gebied van energiebesparing⁶⁵ en verduurzaming van de gebouwde omgeving⁶⁶, evenals de verplichtingen op het gebied van soortenbescherming⁶⁷. Vanwege de enorme verduurzamingsopgave waar we voor staan, en met name de nationale doelstelling om 2,5 miljoen woningen te isoleren voor 2030, is ervoor gekozen om in te zetten op de omgevingsDNA-methode. Op deze manier kan de isolatieopgave samengaan met de bescherming van soorten.

10. Gegevens en gegevensbescherming

De Beoordelingsrichtlijn omgevingsDNA-methode (hierna: beoordelingsrichtlijn) wordt middels deze wijzigingsregeling aangemerkt als erkende maatregel ter concretisering van artikel 11.27, tweede lid, onderdeel a, van het Bal. In de beoordelingsrichtlijn die is aangemerkt als erkende maatregel is

⁶⁴ Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 2 februari 2023 (Stcrt. 2023, 3877)

⁶⁵ Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees parlement en de Raad van 13 september 2023 van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955.

⁶⁶ Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energiestaat van gebouwen

⁶⁷ Artikelen 11.27 en 11.46, Bal.

omschreven welke handelingen worden verricht bij omgevingsDNA-onderzoek.

In deze beoordelingsrichtlijn is onder andere opgenomen dat er sprake moet zijn van een werkmelding. De certificaathouder is verplicht om ieder object waar omgevingsDNA-onderzoek uitgevoerd wordt uiterlijk de vrijdag voorafgaand aan de week waarin het onderzoek plaats vindt te melden aan certificerende instelling. Deze melding is noodzakelijk voor de certificerende instelling om steekproefsgewijs te kunnen controleren of de methode correct wordt toegepast. De werkmelding moet in ieder geval de postcode en het huisnummer bevatten. Aangezien deze gegevens herleidbaar kunnen zijn tot een persoon, kan hier sprake zijn van persoonsgegevensverwerking. Daarnaast moeten ook 'eventuele bijzonderheden waarmee de certificerende instelling rekening dient te houden' worden gemeld. In voorkomende gevallen kunnen dit persoonsgegevens zijn.

Daarnaast wordt er bij de toepassing van omgevingsDNA een rapportage opgesteld met foto's van de voor de toepassing van omgevingsDNA relevante delen van het huis. Het betreft hier foto's zonder herkenbare personen. Deze foto's moeten zijn voorzien van GPS-data, zodat ze kunnen worden herleid tot het object waar het onderzoek is uitgevoerd. Dit maakt dat deze foto's ook persoonsgegevens kunnen zijn. Deze rapportages worden in een daarvoor bedoeld softwareprogramma geüpload en zijn daarmee toegankelijk voor de certificerende instelling.

Persoonsgegevens behoren tot de persoonlijke levenssfeer en worden daarom beschermd door onder meer de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Indien er sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, dus als de benodigde gegevens leiden tot identificatie van een natuurlijk persoon, dient te worden voldaan aan de beginselen en vereisten van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Op grond van artikel 5, eerste lid, onderdeel a, van de AVG moet de verwerking van persoonsgegevens onder meer rechtmatig, behoorlijk en transparant zijn. De verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust, zoals bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van de AVG. Op basis van deze rapportages kan namelijk inzichtelijk worden gemaakt dat is voldaan aan de erkende maatregel, en daarmee aan artikel 11.26, tweede lid, onderdeel a, van het Bal.

In de BRL wordt op enkele plaatsen verwezen naar het feit dat deze gegevens beschikbaar kunnen worden gesteld aan het bevoegd gezag. In het kader van haar toezichts- en handhavingstaak kan het immers voorkomen dat het college van gedeputeerde staten op basis van bestaande bevoegdheden inzicht verlangt in de verzamelde gegevens.

De omvang van de inperking die het verwerken van gegevens bij de toepassing van de BRL is proportioneel, wat betekent dat de inperking in verhouding staat tot het belang van het steekproefsgewijs controleren of de werkwijze correct wordt toegepast. Hiermee wordt een belangrijk publiek belang gediend, namelijk soortenbescherming. Daarnaast levert de toepassing van de BRL een bijdrage aan het kunnen isoleren van woningen, waarmee eveneens een belangrijk publiek belang wordt gediend. Voor het vereiste van proportionaliteit geldt dat deze belangen ook in verhouding moeten staan tot de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. Dat is het geval. Het gaat uitsluitend om gegevens die noodzakelijk zijn voor het kunnen uitvoeren van steekproeven bij de toepassing van omgevingsDNA. Daarbij wordt voorkomen dat er onnodig persoonsgegevens worden verwerkt, door er voor te zorgen dat er geen herkenbare personen op de foto's staan.

De maatregel is eveneens subsidiair, omdat er geen minder ingrijpende wijze is om het doel te verwezenlijken. Het doel is om te borgen dat de omgevingsDNA-methode op een correcte wijze wordt toegepast, en in het verlengde daarvan, dat de aanwezigheid van aanwijzingen van beschermde soorten vleermuizen op een correcte wijze kan worden onderzocht. Er is geen alternatief waarbij, alhoewel op een minder belastende wijze, op een eveneens vergelijkbaar adequaat niveau kan worden bepaald of een certificaathouder de methode correct toepast. Op basis van de fotorapportage kan bij steekproeven worden vastgesteld dat de omgevingsDNA-bemonstering plaats heeft gevonden op een zekere tijd, datum en locatie. Hiermee kan worden vastgesteld dat de bemonstering inderdaad heeft plaatsgevonden op de aangegeven tijd, datum en locatie. Het is de verantwoordelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijken om deze gegevens niet langer te bewaren dan noodzakelijk is. Een alternatief zou zijn om alleen te werken met een werkmelding, en geen fotorapportage te maken. Echter is de fotorapportage van groot belang om na te kunnen gaan of de methode goed is toegepast, en of de vastgestelde resultaten van het onderzoek inderdaad terugslaan op de aangegeven locatie en het aangegeven tijdstip. Daarnaast is de werkwijze waarbij de uitvoerder de werkmelding doet en de rapportage upload ook passend. Een denkbaar alternatief zou zijn dat burgers deze gegevens zelf aanleveren bij de certificerende instelling. Dit zou echter leiden tot onnodige administratieve lasten voor burgers.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van omgevingsDNA kan eveneens een inmenging zijn in de persoonlijke levenssfeer ('private life'), zodat de maatregel aan het EVRM moet worden getoetst. Het EVRM vereist dat de maatregel bij wet is voorzien, de betreffende wet voldoende toegankelijk is en de maatregel voldoende voorzienbaar is.

De maatregel voldoet hieraan omdat hij wordt opgenomen in een ministeriële regeling die zijn grondslag vindt in de Omgevingswet. Daarnaast is duidelijk omschreven om welke gegevens het gaat en zijn deze gegevens beperkt tot die gegevens die strikt noodzakelijk zijn voor het borgen van een correcte toepassing van omgevingsDNA. Daarnaast moet de maatregelen noodzakelijk, proportioneel en subsidiair zijn. Dat hiervan sprake is, is reeds toegelicht.

Op grond van artikel 8 van het EVRM moet een maatregel ook noodzakelijk zijn in een democratische samenleving en een legitiem, in artikel 8 van het EVRM opgenomen, doel dienen. De toepassing van omgevingsDNA draagt bij aan de verduurzamingsopgave in Nederland, en daarmee aan het economisch welzijn. Daarnaast draagt het bij aan het tegengaan van klimaatverandering, wat raakt aan meerdere legitieme doelen. De noodzakelijkheid in een democratische samenleving van deze maatregelen volgt uit het feit dat deze maatregelen proportioneel en subsidiair zijn.

De certificaathouders en certificerende instellingen zijn zelf verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. De rechtmatigheid van de maatregel volgt verder uit het feit dat de gegevensverwerking is voorzien in erkende maatregel die is opgenomen in de Omgevingsregeling. De maatregel is behoorlijk en transparant, omdat deze is neergelegd in een regeling dat een wettelijke grondslag heeft en is gepubliceerd in de Staatscourant, waardoor de regel voor eenieder inzichtelijk is. Daarnaast is de beoordelingsrichtlijn zelf openbaar te raadplegen.

Tot slot worden de gegevens enkel gebruikt voor het doel waarvoor het wordt verkregen. Zo wordt invulling gegeven aan de vereisten van databeperking en opslagbeperking.

Artikelsgewijs

Artikel I (wijziging Omgevingsregeling)

Artikel I berust op artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet. Dit artikel is de grondslag voor het stellen van uitvoeringstechnische regels bij ministeriële regeling. Op grond van artikel 4.3, vierde lid, van de Omgevingswet kunnen bij ministeriële regeling regels worden gesteld over in het Bal opgenomen regels als deze uitvoeringstechnische, administratieve en meet- of rekenvoorschriften inhouden.

Middels artikel I worden uitvoeringstechnische regels gesteld over een norm vervat in het Bal, namelijk de specifieke zorgplicht. Voor bepaalde gevallen wordt nader geconcretiseerd wat deze norm inhoudt.

Door te werken conform de eDNA-methode voldoet de uitvoerder aan artikel 11.27, tweede lid, onder a, Bal ten aanzien van vleermuizen in spouwmuren.

Onderdeel A (nieuwe paragraaf 4.7.4. Flora- en fauna-activiteiten: erkende maatregel specifieke zorgplicht)

Artikel 4.31b (toepassingsbereik)

De omgevingsDNA-methode die in deze paragraaf is voorgeschreven, dient ter invulling van de specifieke zorgplicht voor flora- en fauna-activiteiten (zie paragraaf 5.2 algemene toelichting).

Het eerste lid bepaalt het toepassingsbereik van de eDNA-methode. De erkende maatregel ter concretisering van de specifieke zorgplicht ten aanzien van flora- en fauna-activiteiten, geldt ten eerste alleen voor het vaststellen van aanwijzingen van de aanwezigheid van vleermuizen.

De omgevingsDNA-methode geldt ten tweede alleen voor de spouwmuur, en niet voor de gehele thermische schil van de woning. De thermische schil van de woning is vergelijkbaar met een jas. Deze jas zorgt ervoor dat de kou buiten en de warmte binnen blijft. Het dak, de wanden, de daken, de deuren en de beglazing maken deel uit van de thermische schil.

Ten derde geldt de omgevingsDNA-methode alleen ten aanzien van situaties voorafgaand aan de na-isolatie van grondgebonden woningen. Een grondgebonden woning is een woning die rechtstreeks toegankelijk is op het straatniveau en waarvan één van de woonlagen aansluit op het maaiveld.

Grondgebonden woningen hebben meestal een op de grond gelegen terras, dan wel tuin. Gestapelde woningen met meer dan vier woonlagen, zoals een flat, vallen daarmee buiten deze regeling, omdat dit geen grondgebonden woningen zijn.

Artikel 4.31c (erkende maatregel specifieke zorgplicht: omgevingsDNA)

Het voorschrijven van de omgevingsDNA-methode in het eerste lid als erkende maatregel is ter invulling van artikel 11.27, tweede lid, onder a. Deze bepaling vereist dat een ieder voorafgaand aan het verrichten van een flora- en fauna-activiteit nagaat of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn. Vleermuizen zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Met de zinsnede 'in ieder geval' wordt duidelijk gemaakt dat de omgevingsDNA-methode niet de enige methode is om te voldoen aan de onderzoeksplicht zoals vervat in artikel 11.27, tweede lid, onder a Bal. Ook andere geschikte methoden kunnen worden toegepast, zoals bijvoorbeeld het vleermuisprotocol (zie paragraaf 4.2) of keutelonderzoek (zie paragraaf 7.1.2).

De omgevingsDNA-methode moet worden toegepast overeenkomstig de Beoordelingsrichtlijn omgevingsDNA-methode (zie paragraaf 6). Deze richtlijn zal naar verwachting periodiek worden aangepast naar aanleiding van nieuwe wetenschappelijke inzichten.

In het tweede lid worden de soorten in een tabel gespecificeerd waarvoor de omgevingsDNA-methode als erkende maatregel geldt. De omgevingsDNA-methode wordt alleen voorgeschreven voor deze 13 vleermuizen. Op basis van de onderzoeken is het aannemelijk dat andere vleermuissoorten niet zullen worden aangetroffen bij het na-isoleren van grondgebonden woningen (zie paragraaf 3.1)

Met een soortenmanagementplan wordt door een gemeente op basis van uitgebreid ecologisch onderzoek een biodiversiteitsplan gemaakt. Zo'n plan voorziet niet alleen in de wettelijke bescherming van kwetsbare dieren, maar biedt ook een aanvulling op de al genomen maatregelen voor de duurzame bescherming van populaties. Omdat soortenmanagementplannen het doel op de langere termijn is voor het isoleren van woningen, wordt de omgevingsDNA-methode uitgesloten in gemeenten waar een soortenmanagementplan van toepassing is (derde lid).

Onderdeel B (wijziging bijlage I Omgevingsregeling)

Met dit onderdeel wordt een definitiebepaling ingevoegd van een soortenmanagementplan.

Onderdeel C (wijziging bijlage II Omgevingsregeling)

Met dit onderdeel wordt de Beoordelingsrichtlijn opgenomen in bijlage II van de Omgevingsregeling. Bijlage II van de Omgevingsregeling geeft een overzicht van de normen die in de Omgevingswet zijn aangewezen. In het overzicht staat de versie van de norm die gebruikt moet worden.

Onderdeel D (wijziging bijlage XIV Omgevingsregeling)

Dit onderdeel bevat een wetstechnische reparatie. Bijlage XIV bevat de maatregelen ter verduurzaming van het energiegebruik met betrekking tot gebouwen. Hierin stond nog een vermelding van de Wet natuurbescherming. Door middel van dit onderdeel is dit gewijzigd naar het Besluit activiteiten leefomgeving, waar de Wet natuurbescherming deels in is opgegaan.

Artikel II (inwerkingtreding)

De inwerkingtreding van artikel I zal plaatsvinden met ingang van de dag na publicatie in de Staatscourant. Met die datum wordt afgeweken van het kabinetsbeleid inzake de vaste veranderingen.⁶⁸ In het algemeen deel van deze toelichting is uiteengezet waarom het van belang is dat de omgevingsDNA-methode als erkende maatregel met directe ingang in werking treedt. Het is ongewenst om dit langer uit te stellen vanwege oplopende nadelige gevolgen voor de isolatieopgave in de gebouwde omgeving. Daaraan zij toegevoegd dat zowel het bevoegd gezag als de sectoren die projecten uitvoeren op de hoogte zijn van de wijziging. Gelet hierop is er aanleiding af te wijken van

⁶⁸ Zie aanwijzing 4.17, tweede en vierde lid, van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

---

de vaste verandermomenten en de standaardtermijn van drie maanden tussen publicatie en inwerkingtreding van deze wijzigingsregeling.

*De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J.F. Rummenie*